

BOEKBESPREKING.

JOACHIM KONRAD, *Gott oder Dämon — Verkündigung in das Schicksal und in die Entscheidung unserer heutigen Welt*, 4 Bde., C. Bertelsmann Verlag, Gütersloh 1950-1951.

JOACHIM KONRAD, professor aan die Universiteit van Münster, skryf hierdie vier boekdeeltjies van gemiddeld 105 bladsye elk, *in en vanuit* die na-oorlogse krisissituasie van Weseuropa. Maar hy doen dit nie sonder om ook Amerika en die Ooste daarby te betrek, én

sonder om terug te gaan op die historiese en geestelike wortels van hierdie ontworteling van die westerse wêreld nie.

Vir hom het die westerse wêreld geword tot 'n stukkendgeslaande, God-lose en goddelose wêreld — tot 'n *demoniese* warboel van ontkerstende en onchristelike stelsels van filosofie, ideologie en staat; van politieke, ekonomiese en maatskaplike twis en ongeregtheid.

Die enigste uitweg (Bd. II, S. 8) (óf beter gesê: die enigste uitredding) uit hierdie krisissituasie is volgens KONRAD die aktuele prediking van die Koninkryk van die Hemele in al sy konkreetheid en realiteit.

Vir die westerse wêreld is daar alleen twee weë, alleen die óf-óf van *Gott oder Dämon*, óf God óf die demoniese.

Band I: *Apokalytische Weltzeit. Sieben Reden wieder die Gottlosigkeit. Vom Sündenfall des Geistes.* 127 S.

Gott redet in Weltzeichen und nicht nur in Buchzeichen . . . (S. 17) . . . und die Zeichen der Zeit stehen auf Sturm und deuten auf das Ende. (S. 16). Die voorhandewees van die eind-tyd en eind-gerig maak dit so dringend om aktueel-predikend heen te wys op bg. kruispad van beslissing tussen óf God óf die demoniese. Deur die arbeid van sy gees het die mens vir hom 'n toring van Babel gebou waarmee hy wil opklim na die hemel toe. Hy wou en wil die hemel bv. bereik deur die geloof in ontwikkeling en vooruitgang (Fortschritt) i.p.v. in die geloof in God; deur wêreldbeskouinge i.p.v. in geloof en godsvrug; deur aardse koninkryke (wat Anti-christelik is) i.p.v. deur te verlang na die Koninkryk-van-die-Hemele. Teenoor hierdie sondeval en hoogmoed van die mens se gees, predik KONRAD die koms van Sy Ryk, die feit dat Hy die Eerste en die Laaste, die Begin en die Einde is. In hierdie eindtyd moet ons terugkeer na Hom, die Begin en Oorsprong van ons lewe.

Band II: *Vom Ende der Moral und Gottes Gebot* (84 S.)

Waar die eerste band die God-loosheid van die moderne geesteslewe in die apokalyptiese situasie van vandag sigbaar laat word het, handel die tweede deeltjie oor die leegheid, sinloosheid, kragteloosheid en verwarring van die gesekulariseerde moraal wat rus op die basis van „Vernünftigkeit“. Daardeur het die hedendaagse wetteloosheid, die opstand teen alle buite-menslike outoriteit, die troueloosheid in die huwelik ens., ontstaan. Hierteenoor word die gebod van die Here God gestel wat VANDAG NOG leef en beveel gestel. Teenoor die angs-vir-die-Niks in hierdie sedelike vakuum, word heengewys op die vrees-van-die-Here as die enigste sedelike krag.

Band III: *Das Thema Mensch. Reden an die Berufen.* (127 S.)

Wat die mens werklik is, sê KONRAD, kan die wetenskap of filosofie ons nie sê nie, omdat hulle die mens vanuit die wêreld én vanuit die mens self (vanuit sy eie moontlikhede en grense) probeer verstaan. Alleen die prediking kan i.v.m. die mens en aan die mens iets wesensliks

en beslissends sê, omdat dit die mens vanuit sy binding aan God, vanuit Sy openbaring verstaan. Die prediking praat egter nie *abstrak* oor die *wese* van die mens nie, maar spreek die mens aan in sy *konkrete* situasie, ook in sy *beroep*, sy alledaagse werk. Aan die arbeider (aan hulle wat moeg gebuk gaan onder die swaar las van hulle daaglikse werk, wat veronreg en verdruk word, wat moeg is vir leë woorde en beloftes) word die Woord en Beloftes van die *getroue* God wat sy Woord en Belofte getrou hou, gebring; ook aan die burger, die boer, die besigheidsman, die staatsman en die kunstenaar — aan elkeen in sy besondere situasie.

Band IV: *Von Krieg und Frieden*. 83 S.

Hierdie selfde Woord word hier (in sy twee gestaltes van gerig en genade) ook ingebring in die verwarring en nood van die huidige politieke situasie. Die christelike Gods-diens is geen private aangeleentheid nie, maar die blye-boodskap is tegelykertyd 'n aktuele boodskap aan die wyer kring van die volkere.

Opmerkinge: Wie iets wil weet van die worsteling van die naoorlogse weseuropese mens met 'n verwarrende hoeveelheid probleme (en wie wil sien met watter dringendheid christene hulle inspan om temidde van die verwarrende menigte van mensewoorde die Woord van God in al sy konkreetheid en effektiwiteit te bring) sal dit seer sekerlik by KONRAD vind.

Ongelukkig is hierdie werk baie fyn gedruk en soms onduidelik. Wat die inhoud betref, vra 'n mens jou af of die skrywer nie deur sy strewe na aktualiteit baie keer alleen maar dinge opnoem en sodoende nie die grond en die kern raak nie. Sy werk maak meer as eenkeer die indruk van teologiese joernalistiek i.p.v. prediking wat gerugsteun word deur grondige teologiese besinning. Hy vind dit 'n leemte dat die Kerk in eerste instansie sig bekommer oor „die Reinheit der biblischen Lehre” (Bd. I, S. 14) en sodoende die waarheid „hinter Doktrinen versteckt hält.” (Bd. I, S. 7). Aktuele prediking? Ja, seker! Maar tog kan ons nie met KONRAD saamstem dat ons terwille daarvan nie éérs, en tegelykertyd daarmee, grondig teologies moet besin nie. Dit wil meer as eenkeer voorkom asof KONRAD te pessimisties is (en pessimisme is nog geen ware sondebeseft nie). Hy vereenselwig sommer goedsmoeds *vandag* met die „gegenwärtige Aeon” (asof dit nog nooit tevore bestaan het nie!) en meen dat vandag baie goddeloser is as ooit tevore. Daarom laat hy dan ook die ou leerstellinge en dogmata los, as synde nie aktueel genoeg nie. Wie egter nie deur die huidige nood te kortsigtig geraak het nie, sal egter weet dat ook daar-en-toe met dieselfde probleme geworstel is, en dat die ou „Doktrinen” beslis ook vir vandag aktualiteit besit.

B. J. ENGELBRECHT.